JADIDLAR ORZUSI VA YOSHLAR KELAJAGI: MILLIY O'ZLIK, MA'RIFAT VA TARAQQIYOT G'OYALARINING UZLUKSIZLIGI

Muallif: **Norqulova Mahliyo Hakim qizi**
DOI:https://doi.org/10.5281/zenodo.23859038

Annotatsiya

Ushbu maqolada XIX asr oxiri va XX asr boshlarida Turkistonda shakllangan jadidchilik harakatining asosiy g'oyalari, xususan, yosh avlodni zamonaviy ilm-fan, milliy o'zlik va taraqqiyot ruhida tarbiyalash borasidagi qarashlari tahlil qilinadi. Jadidlarning "usuli jadid" maktablari, matbuot va yoshlarni o'qitish borasidagi sa'y-harakatlarining bugungi kundagi vorisligi yoritiladi.

Kalit so'zlar: Jadidchilik, ma'rifatparvarlik, milliy o'zlik, "usuli jadid" maktablari, yoshlar kelajagi, taraqqiyot, Behbudiy, Avloniy.

1. KIRISH

Bugungi jadal globallashuv va axborotlashuv davrida har bir millatning o'ziga xosligini saqlab qolishi, yoshlarning mafkuraviy immunitetini shakllantirishi va ularni mustaqil fikrlaydigan shaxs etib tarbiyalashi eng muhim vazifalardan biridir. Bu borada tariximizning eng yorqin sahifalaridan biri bo'lgan jadidchilik harakati namoyandalarining ma'rifiy merosiga murojaat qilish o'ta dolzarbdir. Jadidlar o'z davrida xalqning ko'zini ochish, ilm-fan cho'qqilarini egallash va kelajak avlodni erkin, ma'rifatli hamda vatanparvar ruhda voyaga yetkazishni o'zlarining asosiy maqsadlari deb bilganlar.

2. ASOSIY QISM: JADIDLARNING TA'LIM-TARBIYA VA YOSHLAR KELAJAGI HAQIDAGI QARASHLARI

Turkiston jadidchiligining asoschilaridan biri Mahmudxo'ja Behbudiy ta'kidlaganidek, dunyoda taraqqiy etish uchun eng avvalo zamonaviy ilm va usuli jadid maktablari kerak edi. Eskicha ta'lim tizimidan farqli o'laroq, jadidlar tomonidan tashkil etilgan "usuli savtiya" (tovush usuli) maktablari yoshlarning qisqa vaqt ichida savod chiqarishi, dunyoqarashi kengayishi va zamonaviy bilimlarni egallashiga yo'l ochdi.

- **Yangi maktablar va darsliklar:** Munavvar qori Abdurashidxonov, Abduqodir Shakuriy va boshqa ma'rifatparvarlar o'z mablag'lari va tashabbuslari bilan milliy maktablar ochib, yoshlarga ona tili, matematika, geografiya va tarix fanlarini o'rgata boshladilar. Abdulla Avloniyning "Turkiy guliston yoxud axloq" asari esa yosh avlodni axloqiy barkamollik, halollik, mehnatsevarlik va vatanparvarlik ruhida tarbiyalashda dasturilamal bo'ldi.
- **Yoshlarni xorijga o'qishga yuborish:** Jadidlar faqatgina mahalliy ta'lim bilan cheklanib qolmay, istiqbolli yoshlarni Germaniya, Turkiya va Rossiya kabi davlatlarga o'qishga yuborishdi. Bu sa'y-harakatlar natijasida milliy ziyolilarning yangi qatlami shakllanib, ular yurt taraqqiyoti yo'lida ulkan xizmat qildilar.

3. XULOSA

Xulosa qilib aytganda, jadid bobolarimizning orzusi — ozod vatan, erkin va ma'rifatli, dunyo ilm-fanidan xabardor yosh avlodni ko'rish edi. Bugungi kunda O'zbekistonda amalga oshirilayotgan keng ko'lamli ta'lim islohotlari, yoshlarga qaratilgan davlat siyosati va "Uchinchi Renessans" poydevorini barpo etish g'oyalari aynan jadidlar orzusining mantiqiy davomi va ro'yobidir.

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.